

Difterija – joprojām nozīmīga sabiedrības veselības problēma Latvijā: epidemioloģiskās uzraudzības dati no 2004. līdz 2013. gadam

Ieva Kantsone¹, Irina Lucenko¹, Anita Brila¹,
Juris Perevoščikovs¹, Dzintars Mozgis^{1,2}

¹ Slimību profilakses un kontroles centrs, Latvija

² Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un epidemioloģijas katedra, Latvija

III

Ievads. Difterija ir visai sen un labi zināma infekcijas slimība, pret kuru Latvijā 1953. gadā tika sāta vakcinācija, un tās rezultātā saslimušo skaits ar difteriju strauji samazinājās. Laikposmā no 1968. līdz 1985. gadam Latvijā netika reģistrēts neviens difterijas gadījums, taču no 1993. gada tika novērots straujš saslimšanas gadījumu skaita pieaugums. Lielākais gadījumu skaits tika reģistrēts 1995. gadā (369 gadījumi).

Latvija pēc saslimstības intensitātes ar difteriju jau vairākus gadus ir pirmajā vietā Eiropas Savienības valstīs, jo Eiropā difterija ir reti sastopama un gandrīz izskausta infekcijas slimība. Atsevišķi saslimšanas gadījumi ar difteriju pēdējos gados ir reģistrēti tikai dažās Eiropas Savienības valstīs.

Darba mērķis. Raksturot epidemioloģisko situāciju pēdējo 10 gadu laikā un apzināt sabiedrības veselības problēmas nozīmīgumu.

Materiāls un metodes. Lai apzinātu difteriju kā sabiedrības veselības problēmu, izmantojot aprakstošās epidemioloģijas metodes, pētījumā tika analizēti Slimību profilakses un kontroles centra infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības dati par laiku no 2004. līdz 2013. gadam. Tika veikta difterijas gadījumu datu analīze, ņemot vērā pacienta demogrāfiskos rādītājus, vakcinācijas statusu, saslimšanas datumu, slimības smagumu, komplikācijas, datus par hospitalizāciju, kā arī tika analizēti imunizācijas monitoringa dati.

Rezultāti. Laika periodā no 2004. gada līdz 2013. gadam tika reģistrēti 155 difterijas gadījumi. Lielākoties (94%) šie gadījumi reģistrēti Rīgā un Pierīgas reģionā. 2006. gadā reģistrēts lielākais gadījumu skaits – 32 gadījumi (1,44 uz 100 000 iedzīvotāju), bet 2010. gadā mazākais – reģistrēti divi gadījumi (0,09 uz 100 000 iedzīvotāju). Lai gan no 2006. gada tika novērota saslimstības samazināšanās tendence, tomēr no 2011. gada difterijas gadījumu skaits atkal stabili pieauga: seši gadījumi 2011. gadā, astoņi – 2012. gadā un 14 – 2013. gadā. Bērniem laikposmā no 2009. līdz 2011. gadam netika reģistrēti saslimšanas gadījumi, savukārt 2012. un 2013. gadā tika reģistrēti 10 saslimšanas gadījumi.

Ar difteriju biežāk saslimušas sievietes (61%) nekā vīrieši (39%). Vidējais vecums bija 36,8 gadi (jaunākajam saslimušajam bija 12 mēneši, vecākajam – 81 gads). Starp saslimušajiem 68% bija nevakcinētas personas (to vidū bija 11% bērnu un 89% pieaugušo). Difteriju smagi izslimojuši 24,5%, vidēji smagi – 58,7% un viegli – 16,8%. Komplikācijas tika konstatētas 24% gadījumu. Smagas un vidēji smagas formas, kā arī komplikācijas galvenokārt bija pieaugušajiem un nevakcinētām personām. Vidējais hospitalizācijas ilgums bija 15 dienas (no 2 līdz 38 dienām), pacienti tika hospitalizēti vidēji 5. dienā pēc saslimšanas (no 1. līdz 17. dienai). No 2004. līdz 2013. gadam reģistrēti 10 letāli gadījumi, visi nevakcinētām personām. No saslimušajiem 36% pieder kādai no riska grupām (bezdarbnieks, alkohola lietotājs, bez pajumtes u. c.).

Imunizācijas monitoringa dati liecina, ka vakcinācijas aptvere pret difteriju nav pietiekama, īpaši pieaugušo (vakcinācijas aptvere 2012. gadā bija 59,6%) un pusaudžu vidū (2012. gadā – 85,7%), turklāt ar tendenci samazināties.

Secinājumi. Nepietiekamas imunizācijas aptveres un nelabvēlīga sociālekonomiskā stāvokļa dēļ ir pasliktinājusies difterijas epidemioloģiskā situācija. Jāsecina, ka difterija Latvijā joprojām ir aktuāla sabiedrības veselības problēma un epidēmija, kas sākusies 1993. gadā, turpinās. Īpaši zemās vakcinācijas aptveres dēļ pieaugušo vidū palielinājies arī ar difteriju saslimušo bērnu skaits.